Nro I.

GAZETA NARODOWA
WILEŃSKA
ZA ROZKAZEM NAYWYŻSZEY RADY.

Gazeta Wileńſka, która w ſmutnych okolicznościach pod przemocą uſtała, w Powſtaniu Narodu, Władzą Rządową przywrócona, umieſzczać będzie wiernie i dokładnie to wſzyſtko, co Powſzechności Narodowey wiedzieć należy, co ożywia cnotę, wzbudza gorliwość, Ducha Patryotyzmu podnoſi.

W walce wolności z gwałtem i tyranią, gdzie każdy Człowiek, Obywatel i Mieſzkaniec tey ziemi ſtałością i męſtwem natchniony, całą ſwoją exyſtencyą obronie i dobru wſzyſtkim wſpólnemu poświęcić powinien; ſpodziewa ſię Redakcya Narodowey Gazety, że tylko prawdziwey zaſłudze, i dowodnym przykładom miłości Oyczyzny, pióro ſwoje poświęci. Żaden czyn chwalebny zamilczany nie będzie, ſkoro dóydzie z pewnością do Redakcyi Gazety. W takim właśnie czaſie, jak nam ten zrządziła Opatrzność, ſtawają ſię ludzie Bohatyrami, i naypięknieyſze czyny trafiają ſię w naymiernieyſzym ſtanie. A kiedy Tytuły zwodzić przeſtają, każdy jakiegokolwiek bądź ſtanu i kondycyi, człowiek ſzlachetnie i mężnie działający z powſzechną wdzięcznością wſpominany będzie. Każdy mając obowiązek cnoty i miłości Oyczyzny, dawſzy tego niezaprzeczone dowody: opiſze ſię z uwielbieniem wraz z naynakomitſzemi Mężami. Redakcya nienieyſzey Gazety wzywa wſzyſtkich cnotliwych Obywatelów, którym zręczniey bydź może, aby godne pochwały, naśladowania i wiadomości Publiczney ſprawy, częſtokroć w odległości i utajeniu będące, w piśmie ſwoim za ich pomocą umieſzczone mieć mogła.

Z Wilna w Niedzielę d. 4. Maja.

Rozpoczęcie w Wilnie nowey Epoki w ſam dzień S. Jerzego 23. zeſzłego Mieſiąca od przytomnych na ten czas w tey Stolicy doświadczone, od wſzyſtkich kochających Oyczyznę Rodakow życzone, a od gorliwych Jey Obrońców pod przewodnictwem J. P. Kommendanta Jaſińſkiego, tudzież wielu innych godnych i walecznych Officyerow, przezornością, cnotą i determinacyą kierowane, już druki i Uniwerſały przed wydaniem tey Gazety ogłoſiły. Raport Urzędowy całey tey ſławney i pamiętney akcyi, ze wſzyſtkiemi ſzczegułami i okolicznościami dyſtyngwujących ſię Woyſkowych, którym Narod ſwe powſtanie jeſt winien, ſkoro tylko do Gazety od JP. Kommendanta nadeſłany zoſtanie, wydrukowany w niey będzie dla wiadomości i ſatysfakcyi powſzechney. Nazajutrz zaś dnia 24. zebrawſzy ſię około południa na Rynek, niepraktykowane aż dotąd, tak liczne Obywatelów różnego ſtanu Zgromadzenie, które nowa i zadziwiająca rzeczy poſtać złączyła, ogłoſzenia Powſtania Narodowego oczekiwało. Już nie obce Regimenta konne i pieſze w paradzie uſzykowane pod bronią ſtały. Nadeſzli potém Obywatele Naywyżſzą Radę Narodową ſkładający z JP. Jaſińſkim Pułkownikiem Jnżenierów Kommendantem Wileńſkim. Pokazały ſię natychmiaſt Sztandary Roſſyyſkie od siódmego Pułku wraz z Harmatami na Haubtwachu zdobyte. Zagaił ten Akt J. Pan Kommendant mową Patryotyczną, po którey JP. Jerzy Białopiotrowicz głos zabrawſzy, ſtanął na ſtole, ażeby ſię w tak wielkim mnóſtwie ludu głos jego nie tłumił, a mówca od wſzyſtkich był nietylko ſłyſzanym, ale i widzianym. Przeczytał z radością wſzyſtkich cnotliwych Uniwerſał już wydrukowany i roze-

ſtany, którego tu powtarzać nietrzeba, gdyż jeſt w wiadomości Publiczney. Po ogłoſzeniu Oſob do Rady Naywyżſzey wezwanych, czytał rotę przyſięgi, którą z czułém rozrzewnieniem w Duchu Patryotycznym wſzyſcy przytomni wykonali. Ruſzyli ſię nakoniec wſzyſcy do Kościoła Akademickiego S. Jana na podziękowanie Naywyżſzey Opatrzności za przyſpieſzony moment bez przykładu w dawnieyſzych Dziejach Narodowych, i uproſzenie potężnego Ramienia Boga Zaſtępów na pomſtę krzywdy cierpiącego Ludu *Te DEUM Laudamus* intonował JX. Biſkup Toczyłowſki w przytomności licznego Państwa JJ. XX. Biſkupów, Prałatów, i całey Kapituły Katedralney, jakoteż Szkoły Główney W. X. Litt: w ubierze ceremonialnym i niezmiernego Ludu, którego obſzerny Kościoł z dziedzińcami zaledwo mógł objąć.

Dnia 25. wezwani do Deputacyi Beſpieczeństwa, i Opatrzenia i Skarbowey, prace ſwoje w nich rozpoczęli, podzieliwſzy ſię na różne wydziały Adminiſtracyi ſwojey powierzone. Tegoż dnia za Dekretem Sądu Kryminalnego, który już przez druk w Publiczności rozgłoſzony, naſtąpiła wiadoma exekucya w Rynku Miaſta Wilna w oczach nieprzeliczonego Ludu. Przykład ten ſprawiedliwości, któremuby nigdy w całym Kraju dawniéy nie wierzono, nader jawnie i mocno przekonywa, że prócz zgryzoty wewnętrzney i wzgardy Publiczney, do czaſu tylko zbrodnia uchodzi: a pomſta Boska i Ludzka nie przeſtaje ścigać acz ſzczęśliwego na pozor, ale nigdy niebeſpiecznego winowaycy: ſpuſzczając zaſłonę na te oſtateczności, umieſzczamy z Dziennika Rady co naſtępuje.

Dnia 27. zdobyty na Woyſku nie przyjacielſkim Sztandar wraz z Armatą od Woyſka Narodowego w potyczce pod Jewiem prezentowany jeſt Naywyżſzey Radzie, która wdzięczność zwycięzcom i świadectwo dobrey dla Oyczyzny uſługi zapiſać kazała.

Dnia 29. ſtawają przed Radą JJ. PP. Ogiński Podſkarbi W. X. Lit: Granowſki Sekretarz W. Kor: i Pociey Oboźny Litewſki przyſtępują przez Akceſs do Aktu Powſtania, zaprzyſięgają, i natychmiaſt ſkładają dla Oyczyzny Obywatelſką ofiarę, która niżey z innemi położona będzie. JP. Ogiński rezygnuje Urząd Podſkarb: oświadczając iż nie ſzuka w tym czaſie chlubnieyſzego tytułu nad zaſzczyt cnotliwego Obywatela.

Rada Narodowa Dekretuje, że odtąd żony i dzieci Zołnierzy za Oyczyznę na placu bitwy poległych ſą pod Opieką Narodu. Funduſz ich ſubſyſtencyi na ſkonfiſkowanych majątkach przeznacza i zaleca, aby Zona zabitego w potyczce pod Niemenczynem Porucznika Nideckiego połowę Gaży Porucznieńſkiey ze Skarbu Publicznego odbierała.

Tegoż dnia przyjechał do Wilna JP. Nieſiołowſki Wojewoda Nowogrodzki w Radzie Narodowey prezydujący.

30. Aprila przybyli do Wilna z Korpuſami ſwemi JJ. PP. Giedroyć Generał Major, Szeff Nieſiołowſki, Mejen i Rymiński Pułkownicy, Suliſtrowſki Brygadyer, Eydziatowicz Major, Gucewicz Kommendant Gwardyi Miaſta Wilna i inni w obecności Deputacyi Beſpieczeństwa Publicznego, celem łączenia ſię do Aktu Powſtania Narodu, wykonali przyſięgę, Rada świadectwo przyſięgi w Dzienniku zapiſawſzy, zleciła JP. Jaſińſkiemu Kommendantowi, aby od przybywających Generałów i Sztabs Officerów wſpomnioną przyſięgę odbierał, a do wyſłuchania oney od wſzyſtkich *reſpective* Korpułów ordynanſe ſwoje wydawał. W tymże dniu Obywatel Zawiſza ſiebie z dwuma Pocztowemi i Luzakiem właſnym koſztem umundorowanemi, na obronę Oyczyzny poświęcił. Rada Narodowa z wdzięcznością oświadczenie jego przyjęła.

Rada przyymuje z ſatysfakcyą projekt Obywatela Zaliwſkiego Mechanika, ſtoſowny do założenia natychmiaſt w Wilnie Ludwiſarni do lania Armat, a roztrząśnienie i exekucyą onego Deputacyi Opatrzenia poleca: w tymże dniu Rada odbiera Rapport, że Powiat Oſzmiański na zjeździe ſwoim do ſkładu Naywyżſzey Rady JP. Umiaſtowſkiego obrał i że Kommiſſya Porządkowa za Konſt: 3go Maja utworzona w ſwoim już znayduje ſię komplecie.

1876

Obywatel Gucewicz prezentuje prędki fposob uzbrojenia Gwardyi Miafta Wilna i w tym porządku ftawia Kompaniją jednę. Rada wdzięczna gorliwości pracujących około ratunku Oyczyzny roztrząśnienie i fkutek Deputacyi Befpieczeńftwa poleca.

Ofiary Obywatelfkie w gotowiźnie porządkiem złożenia.

Obywatele	C. Złł.	Złote
JX. Tyfzkiewicz Kanonik ofiarował	1,000	
- - Rupeyko - -	50	
- - Mordas Komornik -		200
- - Sierzpińfki - -		1,000
- - Renno Szambelan -	100	
- - Gzowfki Czer: Złł: 36 Imperyała 1. Rubli 2. w ogule - - -	40	
- - Lachnicki Pifarz Wileńfki	100	
- - Granowfki Sekretarz Kor:	1 000	
- - Alexander Pociey Obożny	1 000	
- - Michał Ogińfki -	1,000	
- - Jan Sylweftrowicz Sędzia Starodubowfki -	50	
- - Floryan Syruć Sędzia Kowień: Deput: Skar: -	25	
- - Xiądz Wincenty Mikucki	30	
- - Bifkup Toczyłowfki -		2,000
- - Xiądz Dyecezyi Wileńfkiey bez Imienny - -		1,000
- - Jgnacy Zołkowfki Sędzia Wołk: Oblig na -		7 000
- - Antoni Wołłowicz Chorąży Łitt: Czer: Złł: 850. i w monecie 2,700. w ogule		19 700
- - Mikołay Mickaniewfki -		100
- - Adam Pacowfki -	5	
- - Jgnacy Karp Towarzyfz Brygady 2giey -	2.000	

Ofiary Obywatelfkie w różnych Złotych i Srebrnych fprzetach.

Obywatel Niefiołowfki Szeff oddał do Deputacyi Skarbowey ofiarę Obywatela Ignacego Dąbrowfkiego Sędziego Wiłkomir: idque Kulbakę z całym Rzędem Srebrnym, Imbrykow Srebrnych trzy, Cukiernicę jednę, Lichtarzow cztery, Serwis ze dwóma Karawkami Srebrnemi.

Obywatel Tyzenhauz Prezydent złożył Pierścień zdobyczny przez kogoś na Ratuszu złożony fzacowany przez Jubilera Czer: Złł: 1.

Obywatel Kajetan Nagurfki Chor Zmudzki ofiarował Srybra proby 12ftey Grzywień 9. Łotow 7. proby 8mey Grzywień 12 Łotow 4. Feynzylbru Grzywnę 1. Łotow 11 i poł.

Kopija Biletu JP. Ogińfkiego do JP. Kommendanta Jafińfkiego 2. Maja. Z równém ukontentowaniem jako i wdzięcznością ode brałem kommunikowaną mi liftę Dyftyngwujących fię Zołnierzy w dzień Rewolucyi Rycerze ci, którzy takie mają prawo do wdzięczności publiczney, zafługują na to, żeby dla nich fubfkrypcya otworzona była Lubo w rzeczy famey pieniężna ofiara, która im fię odda, nie może bydź uważaną za nagrodę ich zafługi dla Oyczyzny; Jednak waleczni Rycerze nie będą nieczułemi na chęć nayżywfzą i tę gorliwość, którą ich przekonywać chcą Obywatele, jak umieją cenić męztwo i odwagę. W tey myśli zaczynam fubfkrypcyą fkładając w WMPana rękach Czer: Złł: 300. użyjefz ich podług zdania fwojego. Pochlebiam że nigdy wątpić nie zechcefz o fentymentach, z któremi ku niemu jeftem.

Michał Ogińfki.

Ponieważ wfzyftkich Uniwerfałow i druków od kilku dni wychodzących niepodobna w jedney gazecie umieścić, więc tylko treść dawniéyfzych i bardziey intereffujących kładziemy, naypóźnieyfze zaś w całkowitości umiefzczane będą.

W pierwfzym Uniwerfale ogłofzony Akt powftania Narodu Litewfkiego, uftanowienie Naywyżfzey Rady Narodowey, Sądu Kryminalnego, Deputacyi Opatrzenia, Befpieczeńftwa Publicznego, i Skarbowey.

Drugi Uniwerfał jeft do Województw, Powiatow, i Miaft Głównych W. X. Litt: wzywający do rady, pomocy i męztwa, przepifujący formę Akceffu do Powftania Narodowego i wyznaczenie po Obywatelu do Rady Naywyżfzey, Reaffumowanie Kommiffyi Porządkowych Cywilno Woyfkowych, kończy fię ten Uniwerfał temi flowy: Męftwo Bracia, męftwo wfzyftkiego przedfięwzięcia nafzego jeft dufzą. Ono jedno Narod ofwobodzi, nas ufzczęśliwi. To jeft potrzebne przeciw fkłonnościom flabym i przeciw niebefpieczeńftwom. To nas cierpliwemi w przypadkach, gorliwemi w ofiarach, śmiałemi w potrzebach czynić powinno. Pomniycie że i my fami, i wolność, i własności nafze wfzyftko zginie, gdy Oyczyzna zginie.

3ci. Odezwa do Rolnikow i Ludu Wieyfkiego żywo i czule zagrzewa do odporu naprzeciw gwałtowi i pożogom Poffefforowie Dóbr i zarządzający niemi ftarać fię mają rychle uzbrajać fwych Ludzi w oręż rozmaitego gatunku.

4ty Uniwerfał jeft do Poffefforow i Dzierżawcow Dobr Stołowych Ekonomii W. X. L. ażeby ktokolwiek jefzcze z raty Trzykrólfkiey do Adminiftracyi Ekonomiczney arędy nieopłacił; ten ją natychmiaft do Wilna przefyłał, rok cały ciągłey dzierżawy, Arędownym Poffefforom zapewnia, z obowiązkiem opłaty na dzień 1 Junii Roku bieżącego.

5ty Do Obywatelow w ogulności wfzyftkich bez różnicy wzywający do ratowania Oyczyzny; *Do broni Bracia do broni, do póki Nieprzyjaciel z ziemi Wolności wygnany nie będzie:* Obwiefzczają fię tam wfzyfcy Właściciele i Poffeflorowie Dóbr Ziemfkich, Duchownych, Starościńfkich, Ekonomicznych, aby z każdych 25 Dymow rolniczych, w gotowości mieli jednego Rekruta tym czafem. Człowieka zdrowego, nie młodfzego nad lat 18 ani ftarfzego nad 45 z których każdemu fame Dwory, nie obciążając fwych Włościan po kofzul dwie, fpodni płociennych dwoje, po jednym kitlu, lub inne jakie płocienne odzienie tudzież Siekierę i parę bótow dadź mają; aby znając wfzyfcy że Skarb rozfzarpany za przefzłemi Sancytami, wfzyfcy równie tak Duchowni jako i Swieccy całoroczny podatek 10 grofza anticipative z góry począwfzy od Dnia 10 Maja pod exekucyą niepodciągając Włościan opłacali. Przytém Poffefforowie Staroftw i wfzelkiego tytułu Królewfzczyzn oraz Emphiteuz i Expectatiwy też Królewfzczyzny pofiadający połowę płacy roczney niepodciągając Włościan do teyże opłaty w wyżey opifanym czafie wnieśli, &c.

Deputacya Beſpieczeńſtwa Publicznego gorliwie pracująca wiele podobnież wydała zaleceń potrzebnych i pożytecznych Woyſkowości i Cywilności. Pilne ma oko na Oſoby podeyrzane, i na to wſzyſtko, cokolwiek ſię ściąga do upewnienia beſpieczeńſtwa Obywatelow i mieſzkańcow. Ażeby niewinny areſztowany, zarówno z winnym nie cierpiał, uſtanowiła Deputacyą Jndagacyyną, w którey ſą umieſzczeni naſtępujący Obywatele: JJPP Gorecki Woyſki Wileń: JX. Dłuſki Kan: Wil: Bakowſki, Turſki, Meyer, Froben, Bieſch.

Ze iſtotnie Woyſko w żywność i Furaże opatrzyć potrzeba; Deputacy Opatrzenia Publicznego zaleciła i ogłoſiła, aby żadne zboża, ſiana, prowijanty, bydło, ſkóry i żywności wſzelkiego gatunku, pod nayſurowſzą karą za granice wywożone niebyły. Powtóre aby do mieyſc, gdzie Woyſka znaydować ſię będą albo w pobliżſzych dowoz ku przedaży od wſzyſtkich był czyniony, znoſząc wſzelkie przeſzkody do tego po Miaſtach i Miaſteczkach pod tytułem bramnego, grobelnego, moſtowego i t. d. Potrzecie Deputacya Opatrzenia, aby zupełnie zapobiedz wſzelkiemu potrzebnemu do żywności wywozowi produktow kaſſuje teraz wſzelkie ogółowe kontrakta na zboża, bydło, okraſy i t. d. póki ſpokoyność i Wolność Oyczyzny zabeſpieczona nie będzie.

Nie mając dotąd Gazeta donieſienia Urzędowego od Naywyżſzey Kommendy, tak względem dnia 23 zeſzłego Mieſiąca i dyſtyngwujących ſię w tym czaſie Woyſkowych, jako też i innych akcyi, gdzie indziey za Wilnem zaſzłych, upraſza Przezacney Powſzechności, aby to za złe niepoczytała Redaktorom Gazety, że czuli na honor Woyſkowych muſzą ſię mimo naywiękſzey chęci opiſania ich ſławnych czynow, wſtrzymać aż do czaſu, póki ułatwiwſzy ſię naywyżſza Kommenda, tak pożądanego i oczekiwanego Artykułu od Gazety nie przyſzle. Nagrodzi ſię to zupełną dokładnością, coby teraz bez uchybienia położone bydź nie mogło. A jeżeli prywatny Obywatel nie żołnierz JP Kauffmann Traktyer, z zadziwieniem i świadectwem Woyſkowych, w akcyi pod Niemenczynem z ochoty tam ſię znaydując, ſam jedną ręka tylko władający, dwu Kozakow zabił, iakichże czynow, po Woyſkowych oſwobadzających Narod, ſpodziewać ſię nie ma Publiczność?

W ſobotę dnia 3go Maja jako w rocznicę Konſtytucyi d. tego 1791. na Seymie legalnym uſtanowioney, powtórnie ſpiewane było w Kościele Akademickim uroczyſte *Te DEUM Laudamus* przez JX. Koſſakowſkiego Biſkupa Koadjutora Jnflantſkiego w obecności Rady Narodowey i wſzyſtkich Deputacyi, świeckiego i Zakkonnego Duchowieńſtwa, Obywatelſtwa i Woyſkowych, tudzież Szkoły Główney W. X. Lit:

Doſzły już wiadomości o Powſtaniu różnych Powiatow w W. X. Lit: o czém dokładnieyſze donieſienie uczyni ſię w naſtępney Gazecie, żeby teraźnieyſza dłużey już wſtrzymywana nie była.

Wiadomości Zagraniczne ſzczupłe dla nie doyścia Poczt, intereſſujące jednak Powſzechność w teraźnieyſzym czaſie kładziemy:

Z Konſtantynopola dnia 26. Februarii.

Wyſłani od Konwencyi Francuzi używają wſzelkich ile tylko wymyślić mogą ſpoſobów na ſkłonienie Miniſterium Ottomańſkiego do ſwoich zamiarow. Miedzy innemi, zaręczają Dywanowi na honor i głowę ſwoję, że do przyſzłego Mieſiąca Lipca przypłynie z Toulonu Flota z 23 Okrętow liniowych i 16. Fregat, z 24,000. Woyſka dla wylądowania do Krymu. Niektórzy z Miniſtrow Cudzoziemſkich u Porty poważanych, niemałą mieli prace, aby takowe obietnice u Dywanu wprawili w wątpliwość. Jednak Porta zachowuje wſzelką przezorność. Tym czaſem przygotowania wojenne od niejakiego czaſu zmnieyſzone, znowu ſię powiękſzają. Co zaś naybardziey trwoży Dywan, jeſt to, zabor Krajow Polſkich przez Roſſyą, a od Francuzów za nader niebeſpieczny dla Porty odmalowany. Podług ich zapewnienia gotowa jeſt Polſka w przypadku zerwania pokoju między Portą a Roſſyą, porwać ſię do Broni na awantaż Turków we 100,000

Z Wiednia 2 Aprila.

Polſka wyſtawia nam dopiero nową ſcenę Rewolucyyną, która, ſkoro jey rychły i ſkuteczny koniec nie naſtąpi, długie i ſmutne za ſobą ciągnąć może konſekwencye. Wſzyſtkie prawie Województwa powſtały i obrały JP Kościuſzkę za ſwojego Naczelnika, nadawſzy mu Władzą Rządową kierowania ſiłą zbroyną póty, póki nie uzna pory zwołania Seymu, któryby był ſpokoyny i dość mocny do przywrócenia Konſtytucyi 3 Maja Roku 1791 i domagania ſię o zabrany ſwych Krajow od Prus i Roſſyi. Projekt takowy ogłoſił Kościuſzko w Manifeście, i przez Kuryerow do Dworow Sztokolmſkiego i Wiedeńſkiego rozeſłał; do oſtatniego dołączone były oświadczenia nayprzyjaznieyſze, z uważaniem tego Dworu, jako przyjacielſkiego i w Alianſie z Rzplitą. Liczba Woyſka Roſſyyſkiego po Kraju Polſkim rozrzuconego nie nadto jeſt wielka, ſiła jego nayiękſza Roſſyyſka ściągnęła ſię pod Chocim do granic Tureckich; Woyſka zaś Polſkie do redukcyi przeznaczone, ſkładają Armią Naczelnika Rewolucyi. Warſzawa bardzo jeſt zagrożona, i mniemają nawet, że Inſurgenci już ſię dotąd ſtać muſieli tey Stolicy Panami. Entuzyazm ludu jeſt do nieuwierzenia. Cekauz i Artylerya dla całości ſwojey od ſamegoż ludu Warſzawſkiego mocno jeſt ſtrzeżony, póki Armia Polſka nie obeymie. Powſzechnie w Polſzcze ludzie wſzelkiego ſtanu oddają wſzyſtko co mają na potrzeby Oyczyzny; uchwalili podatek 10go procentu z dochodu każdego, a jeśliby potrzeba wyciągała, jeſzcze więcey przyrzekli. Potwierdzają, że Corpus od 15,000 Polaków, które Roſſya w Ukrainie na żołd ſwóy zabrała, jeſt w marſzu do łączenia ſię pod znakami Kościuſzki. Powſzechnie tu już mniemają, że ta Rewolucya jeſt w tajemnym związku z Francuſką, i że P. Descorches Agentem w Konſtantynopolu i Turcy do niey wpływają. Naydaley w przeciągu Mieſiąca pokazać ſię muſi, czy mały, czy wielki ztąd wybuchnie ogień, tym czaſem Woyſka naſze w Gallicyi, przeznaczone do marſzu przeciwko Francyi, odebrały contraordinans. Podług liſtow prywatnych z Pera, zachęceni byli Janczarowie od Officyerów ſwoich, aby głośno żądali woyny przeciw Roſſyi.